

Tekst Michiel ter Horst, erelid Raad van Toezicht Iona Stichting

Dolf van Alderen de ziel van de Iona Stichting van 1 januari 1974 tot 19 september 2004

Voor de Iona Stichting eindigde twintig jaar geleden het ‘tijdperk Dolf’, dat dertig jaar onder zijn leiding kon bloeien. Al die jaren heb ik, hem bewonderend en van hem lerend met hem mogen optrekken, eerst als zijn penningmeester, later als zijn voorzitter.

Oprichter Jan van der Linden wekte Dolfs liefde voor het kosmische christendom, het Ierse christendom, dat op het eiland Iona zo prachtig gesymboliseerd wordt door het Keltisch kruis, met de kring van de zon als kracht van Christus in het hart van het kruis, met de lange staander stevig tussen Hemel en Aarde en de beide armen verwijzend naar de wereld rondom. Het logo op het briefpapier van de Iona Stichting is daarvan afgeleid. En voor ons was het ook het symbool voor werkzame antroposofie. Werkzame Antroposofie, dat was Dolf. Wilskracht, vanuit de geest voluit gericht op de aarde. Antroposofie is geen theorie, maar toegewijd leven. Dat deed Dolf in de Iona Stichting door het geld van schenkers via zijn warme interesse met de projecten van aanvragers te verbinden. Hij zag de schenkers en aanvragers als zijn opdrachtgevers.

Hoe heeft Dolf de Antroposofie ontmoet? Als jong militair bezocht hij een kennismakingsavond over antroposofie. Daar vroeg de spreekster de aanwezigen om een gewone bol eens heel anders te denken: als Bolle Bol en als Holle Bol. Dat maakte Dolf nieuwgierig: “O, ja?”, kan je iets heel gewoons ook anders bekijken? Daar vonkte hij op en het was kennelijk belangrijk voor hem, want hij raakte hierdoor betrokken bij de antroposofie. Dat heeft hij me vaak verteld. Om bij Philips te werken vertrok hij naar Eindhoven, maar belangrijker was misschien dat hij ging deelnemen aan de oprichting van de Vrije School Eindhoven. Philips wilde hem naar Nieuw-Zeeland uitzenden, maar toen de koffers al ingepakt waren vroeg Jan van der Linden aan Dolf om directeur van de Iona Stichting te worden. Nieuw-Zeeland werd haastig afgezegd en op 2 januari 1974 begon Dolf in het voormalige Architectenbureau Van der Linden om daar de Iona Stichting op te bouwen.

Dolf was een initiatiefnemer, een geboren leider, met een militaire training. Bij Iona werd hij kapitein op zijn schip, met creativiteit, scherpste, discipline en ook met administratieve zorgvuldigheid. Dienstbaar aan zijn werk, in open verbinding met mensen, zowel met zijn medewerkers als met zijn bestuur. Ik genoot van de heldere denkkrachten, de warme hartenkrachten, en de slagvaardige wilskrachten die hij in de Iona-identiteit verankerde. Daar kom ik nog twee keer op terug.

Dolf pleegde te zeggen: “Ik ben getrouwd met de Iona Stichting!” en dat meende hij. Onder zijn leiding voelde Iona aan als een soort familie in de beste zin van het woord. Natuurlijk, bedrijfsorganisatorisch worden familieverhoudingen in een bedrijf als een gruwel gezien en men neemt aan dat een collegiaal bestuur van idealisten een kruiwagen met kikkers moet zijn. Hechten ze niet allemaal te sterk aan hun eigen ideeën? Kan dat ooit goed gaan? Met Dolf werkte het uitzonderlijk vruchtbaar. Iona groeide en bloeide. Of een organisatie goed loopt hangt uiteindelijk af van de mensen. Zijn zij in staat om heldere denkkrachten, warme hartenkrachten, en slagvaardige wilskrachten te combineren en met elkaar in evenwicht kan houden? Dolf hield dat scherp in de gaten.

Dolf verbond zich persoonlijk met zijn schenkers, met zijn project aanvragers, met zijn medewerkers en met zijn bestuur. Hij voelde zich steeds gedragen door zijn bestuur, en hij beleefde zijn bestuur als een altijd aanwezige kring, boven zijn hoofd om hem heen. Hij luisterde naar zijn bestuur, en dat luisteren gaf hem de inspiratie waarmee hij zijn werk kon doen. Zijn motto was altijd, en daarbij sloeg hij op de tafel:

“NIET de directeur beslist! Nee, het bestuur beslist!”

Daarmee sloeg hij 2 vliegen in 1 klap. Zo had hij altijd nog een week om over een besluit na te denken en het op te schrijven. Bovendien hield hij zo zijn bestuur nauw betrokken bij Iona. Hij wenste dan ook pertinent géén volmacht boven 5000 gulden! Die hebben we hem vaak genoeg aangeboden. Nee, hij wilde grotere beslissingen altijd in de vergadering door Voorzitter, Secretaris en Penningmeester ondertekend zien, waardoor het bestuur zich samen met Dolf verantwoordelijk voelde.

Dolf was gericht op de ziel van de mensen, maar bovendien, en niet minder, op de ziel van de Iona-gemeenschap. Voor dat onderscheid is in de antroposofie een prachtig poëtisch beeld bekend:

*“ECHT heilzaam is dit: dat het oog van de mensenziel de hele gemeenschap weerspiegelt
En dat ieders individuele kracht in de gemeenschap werkt.”*

Onder Dolf hebben we het allemaal gevoeld!

Nogmaals, ik weet het, deze werkwijze biedt geen garantie tegen akelige conflicten en ja, door hun werk krijgen bedrijfsorganisatoren meer negatieve dan positieve gevolgen van deze aanpak te zien. Maar er siddert nog iets anders in de geheimzinnige kracht van het samenspel tussen individu en gemeenschap. Dat heb ik dankzij Dolf leren zien.

Dolf was bij uitstek persoonlijk, spontaan, authentiek. Ik geef enkele voorbeelden.

Een bestuurder die zijn taak verloochende beet hij toe: “Man! waar zijn je idealen!” Of hij noemde lieden die te lang aan hun stoel bleven kleven: “Leguanen! met je staart om de poot van de stoel en vasthouden!” Of ook dit: we hadden eens een conflict met twee ondernemers die zonder toestemming de naam Iona gebruikten, compleet met een nabootsing van het Iona logo. Zij hadden allerlei argumenten waarom dat zou mogen, maar Dolf riep uit: “Gadverdamme! Het voelt alsof jullie mijn onderbroek als naambord gebruiken! Daarmee was het hele punt van tafel. Later hebben we nog in een goede harmonie met die mensen samengewerkt.

In positieve verhoudingen was hij overigens even authentiek. Naast zijn onvergetelijke Sinterklaasvieringen met de medewerkers beperk ik me tot één enkel voorbeeld: zijn verbinding met bejaarde schenkers en schenksters. Het ging hem daarbij niet primair om het geld, maar om de mensen die in het zicht van de dood goede bestemmingen voor hun vermogen zochten. Dolf wilde hun intenties en hun vragen tot leven wekken. Hij gaf ze trouwe begeleiding bij het opstellen van testamenten, bij het verzorgen van hun administratie en bij het organiseren van mantelzorg. Vervolgens gaf hij liefdevol vorm aan hun uitvaart en aan de afwikkeling van de nalatenschap. En hij zorgde voor besteding van de gelden in de geest van de erflater. Zo was Dolf.

Dolf was een echte bruggenbouwer, bijvoorbeeld tussen Antroposofie en Vrijmetselarij. Van beiden is hij zeker 50 jaar lid geweest, als Iona directeur 30 jaar lang actief in de antroposofie en daarna 20 jaar actief in de vrijmetselarij. Hij beschouwde dat helemaal

niet als een tegenstelling. Een ander voorbeeld: tot in de tachtiger jaren bestonden er tussen antroposofie en christengemeenschap treurige onverkwikkelijkheden. Dolf heeft zich enorm ingezet voor verzoening. Ik stond naast Dolf en zag golven van tranen over zijn wangen stromen tijdens een staande ovatie in het Goetheanum, toen de voorzitter van de Anthroposophische Gesellschaft 'zijn vriend' Taco Bay (een oud Iona-bestuurslid), als 'Oberlenker' van de Christengemeenschap op het podium riep en hem voor de volle zaal een hand gaf. Verzoening ging bij Dolf heel diep.

Reeds voor de val van de Muur legde Dolf veel contacten met antroposofische initiatieven in Hongarije en Oost-Duitsland, daarna ook in het hele Oostblok. Het schitterende boek van Carlgren en Klingborg over de Vrije School liet hij door lokale schoolinitiatieven in de ene na de andere Oost-Europese taal (uiteindelijk in twaalf talen) vertalen. De boeken werden dan voor rekening van Iona gedrukt, waarna de opbrengst in het betreffende land voor de plaatselijke schoolbeweging beschikbaar bleef. Zo ontstond de vraag naar een reizende tentoonstelling over Vrijeschoolpedagogie. Dolf liet die tentoonstelling maken en legde onvermoeibaar contacten in Oost-Europa, waardoor deze tentoonstelling uiteindelijk in 99 plaatsen, zelfs tot achter de Oeral, getoond is. In Dornach groeiden diepgaande banden met vrijwel alle bestuursleden aldaar. En de grote leidinggevende gestalten van de antroposofische bewegingen in Hongarije, Zweden, Duitsland, en Amerika kwamen jaarlijks naar Amsterdam voor de onvergetelijke bijeenkomsten van ons 'Internationale bestuur'.

Een laatste voorbeeld. Toen het Gemeentemuseum (nu Kunstmuseum) in Den Haag de megatentoonstelling "The Spiritual in Art" aankondigde, nodigde Dolf acht zeer bekende sprekers uit, vier uit de antroposofie en vier uit de universitaire kunstgeschiedenis, voor een congres in de aula van het museum, waar 300 plaatsen waren. Maar er stroomden veel te veel aanmeldingen binnen. Wat te doen? Pardoes werd het Congresgebouw afgehuurd en Dolf ontving bijna 1800 congresgangers. Het werd een daverend succes.

Nu wil ik trachten om een beeld te schetsen van de verbindende kracht die ik bij het nemen van initiatieven met Dolf zo vaak heb mogen ervaren. Ik sluit aan bij een meditatie die Rudolf Steiner bij de oprichting van de eerste Waldorfschool aan de leraren heeft meegegeven en die uiteindelijk in Dornach gepubliceerd is. Laten wij ons eerst de bijeenkomst van die toekomstige leraren voorstellen. Zij gingen een school oprichten. Dan verschijnt voor de helderziende blik achter iedere persoonlijkheid een engel, die denkkrachten, imaginaties, denkbeelden, bij die mens laat binnenstromen. Daarboven ziet de helderziende rondcirkelende aartsengelen. Zij brengen de denkbeelden van ieder individu naar alle anderen en dragen ze dan, door de kracht van alle anderen verrijkt, weer bij die persoon terug. De aartsengelen werken als hartenkrachten, verwarmend, verbindend, inspirerend, en vormen boven de deelnemers een schaal van moed. In die schaal valt uit de nog hogere lichtsfeer, de sfeer van de Archai, een lichtdruppel, een lichtdruppel die aan de wilskracht van de deelnemers de intuïties geeft waardoor ze weten wat nodig is om hier en nu in een concrete situatie te doen.

Die denkkrachten, hartenkrachten en wilskrachten hield Dolf zorgvuldig in evenwicht, om ze in vergaderingen en werksituaties steeds opnieuw vruchtbaar te maken.

Michiel ter Horst